

memòria i descampat

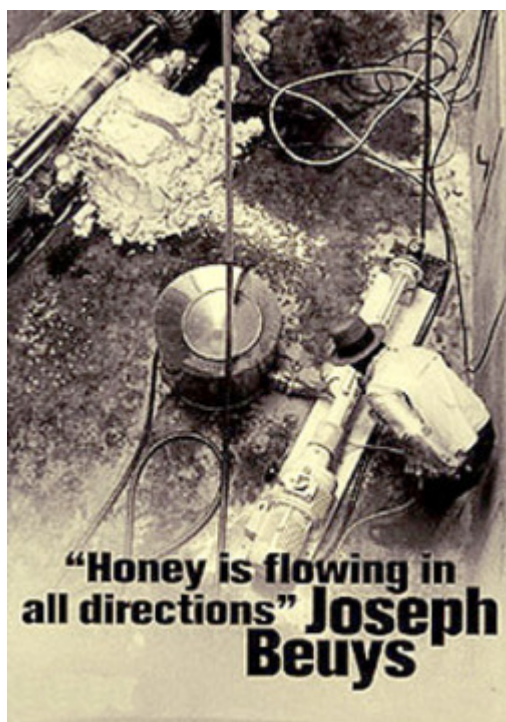
LES METÀFORES DE L'APICULTOR

14 JUNE 2013

tags: Aganetha Dick, Bernard Mandeville, Jordi Esteban, Joseph Beuys, Juan Antonio Ramírez, Maeterlinck, Pep Aymerich, Rudolf Steiner, Wolfgang Laib

About these ads (<http://en.wordpress.com/about-these-ads/>)

La capella de Sant Nicolau —Bòlit— acull una vídeo-instal·lació de Jordi Esteban i Pep Aymerich realitzada, amb cera d'abella, durant set dies. La **Nau Còclea** (<http://naucoaclea.com/2013/06/12/15-de-juny-1830-victoria-cirlot-eudald-camps-i-enric-bisbe-taula-rodon-inaugura-paisatge-sagrat-de-pep-aymerich-i-jordi-esteban/>) també participa d'aquesta iniciativa de regust teosòfic amb una taula rodona i una altra instal·lació.

(http://eudaldcamps.files.wordpress.com/2013/06/beuys_honey_0.jpg)

En què es converteix un pilot de la Luftwaffe després d'estavellar el seu stuka nazi a Crimea (per culpa del mal temps: ni rastre d'heroïcitat) i ser rescatat per una tribu de Tàrtars que l'emboliquen, diligents, amb greix i feltre per tal d'evitar la fatal hipotèrmia? Doncs en Joseph Beuys. La proximitat de la mort —la seva certesa— va desencadenar en l'aviador alemany una mena de procés epifànic invers: els diferents materials (feltre, greix, or, mel...) assolien —després del trauma— una dimensió transcendent, de resonàncies teosòfiques, que caracteritzaria una de les propostes creatives més inclassificables —com no es cansa de recordar-nos Lucrezia de Domizio Durini— de l'art de la segona meitat del segle XX. Amb tot, Beuys no és un cas aïllat. Artistes com Wolfgang Laib o, encara més, Aganetha Dick, han convertit el pol·len, la mel o la cera, en els autèntics protagonistes d'unes pràctiques creatives on la dimensió material i l'espiritual conflueixen en un mateix espai de significació caracteritzat, també, per la dissolució de les

fronteres entre vida i art: el seu desafiament —explica Juan Antonio Ramírez a *Corpus Solus* (http://www.elcultural.es/version_papel/LETRAS/7536/Corpus_solus_Para_un_mapa_del_cuerpo_en_el_arte)(Siruela)— és mostrar «la comunicació entre els éssers vius com una tasca fascinant per a una posthumanitat que sigui capaç de considerar el planeta Terra com un ens global i amorosament connectat»; mentrestant —continua Ramírez—, «l'art ens permet somiar amb allò ocult, protegit, amb els processos misteriosos de la vida i de la mort que bateguen a l'interior obscur de les coses i dels cossos».

(<http://eudaldcamps.files.wordpress.com/2013/06/imgp3283.jpg>) Sigui com sigui, i a banda del caràcter radicalment omnívor de l'art contemporani —sempre disposat a incorporar qualsevol material, suport o format—, no deixa de ser sorprenent la fascinació que, des de sempre i en totes les cultures que les han conegut, produeixen les abelles i la seva eusocialitat. Un fet, malgrat tot, que no ha de fer-nos oblidar que la metàfora dels àpids pot adoptar signes molt diversos —i fins i tot contradictoris— en funció de l'element que se'n vulgui subratllar: una cosa són els insectes i la seva organització; una altra, el rusc i les bresques; i, en darrera instància, també la cera i la mel encarnarien un tercer ordre metafòric completament diferenciat. És a dir: el laboriós insecte i la seva particular jerarquització (una reina, obreres, soldats, etc) ha servit a tota una munió de filòsofs, polítics i sociòlegs, per tal de legitimar diferents formes de tirania (el discurs etnobiologicista de Gustave Le Bon), de comportaments de grup (només cal pensar en *Massa i poder*, d'Elias Canetti), d'economia aplicada (la cèlebre *Faula de les abelles* de Bernard Mandeville en seria el paradigma) o, a l'extrem oposat, d'anarquisme (l'escola fundada per Sébastien Faure es deia «La ruche»); la seva incomparable habilitat constructiva, en canvi, ha seduït a arquitectes (el mateix Ramírez ho compila en l'exel·lent llibre, també editat per Siruela, *La metàfora de la colmena: de Gaudí a Le Corbusier* (http://www.siruela.com/foreign.php?id_libro=100)), matemàtics, geòmetres i dissenyadors de tots els àmbits (un dels primers logos de la història és l'hexàgon d'AEG creat, el 1907, per Peter Behrens, uns dels principals inspiradors de l'esperit Bauhaus); i, com dèiem, la mel i la cera, en canvi, han estat materials que, degut a la seva simbologia associada als treballs de transformació i generació (Cirlot), han seduït sobretot a artistes i, per descomptat, a personalitats transversals com la de Maeterlinck o la de l'ineludible —quan es parla d'abelles— Rudolf Steiner.

(<http://eudaldcamps.files.wordpress.com/2013/06/0-aymerich.jpg>) Expliquem tot això per evitar qualsevol temptació simplificadora a l'hora de llegir l'acció portada a terme, al llarg de set dies, pels artistes Jordi Esteban i Pep

Aymerich: la utilització de la cera com a material constructiu, la imatge de la casa entesa com a cosmos que conté representacions de totes les pulsions humanes —en el sentit que ho expressava Gaston Bachelard a la seva *Poètica de l'espai*— i, finalment, la sempre controvertida relació entre el

Jo i l'Altre conformen un univers artístic que, malgrat el seu regust místic i, fins i tot, obscurantista, no deixa de respondre a la necessitat d'il·luminar aquelles parts fosques sobre les que es sedimenta la mateixa existència humana. Per entendre'ns: el principal mèrit d'Esteban i Aymerich és no renunciar a una forma d'expressió artística, enemiga de la banalitat, que reformula, com en un mantra, els interrogants de sempre.

Jordi Esteban i Pep Aymerich

Bòlit, Centre d'Art Contemporani de Girona. Capella de Sant Nicolau. Nau Còclea, Camallera H Fins el 14 de juliol. www.bolit.cat (<http://www.bolit.cat/cat/projectes/viatge-extra-ordinari/presentacio.html>) / www.naucoclea.com (<http://naucoclea.com/2013/06/12/15-de-juny-1830-victoria-cirlot-eudald-camps-i-enric-bisbe-taula-rodona-inaugura-paisatge-sagrat-de-pep-aymerich-i-jordi-esteban/>)

Flash version 9.0 or greater is required
You have no flash plugin installed
Download latest version from [here](#)

from → Exposicions, Reflexió

2 Comments leave one →

1. **manel bayo** PERMALINK

14 June 2013 22:44

Reblogged this on manelbayo.

REPLY

2. **rafael gracia** PERMALINK

17 June 2013 08:10

No puc escollir altre mot que el massa menyspreat “flipant” per dedicar a la crítica d'en Eudald que he descobert fa just pocs dies. Els temes que tría per fer-ho i com ho porta a terme...em corprenen..

REPLY

[Blog at WordPress.com.](#)

Theme: [Vigilance](#) by [The Theme Foundry](#).